

Published on www.bilvavi.net

[Home](#) > גמרא בבא בתרא עיון 007

גמרא בבא בתרא עיון 007

בלתי מוגה

שיעור 7

"לפיכך אם נפל הכותל המקום והאבנים של שניהם", הנידון של המשנה לאחר שבנו את הכותל, למי שייך המקום, ולמי שייכים האבנים.

ישנם ד' נידונים שיש לדון בהם בדברי המשנה:

- א. המשנה מדברת גם על המקום וגם על האבנים.
- ב. מה הדין כשהכותל עומד במקומו, וכל אחד טוען המקום והאבנים שלי?.
- ג. מהי הטענה של כל אחד מהשותפין? יכול להיות ששניהם טוענים טענת בריא, או שניהם טוענים טענת שמא, או אחד טוען טענת בריא ואחד טוען טענת שמא.
- ד. מה כל אחד טוען? האם כל אחד טוען כולה שלי, או פחות מכך?.

פיסקי דין אפשריים בנידונינו- ח' אפשרויות.

יש לפנינו כותל בין שתי חצרות, ובאים הבעלי דין לפני בי"ד לדון למי שייך המקום והאבנים. מה הם האפשרויות שבי"ד יכולים לפסוק בנידון זה.

- א. יחלוקו.
- ב. שייך רק לאחד מהם.
- ג. לפי שיטת הרש"ש שבונים את הכותל לפי אחוז השותפות שיש להם בחצר, ייתכן שגם בנידון שלנו כל אחד יקבל באבנים ובמקום לפי האחוזים שיש לו בחצר.
- ד. מובא בקצות החושן וברשב"א, אם אחד טוען כולה שלי ואחד טוען חציה שלי אזי אחד יקבל שבעים וחמש אחוז והשני עשרים וחמש אחוז, כי כל הוויכוח ביניהם הוא על חצי.
- ה. המקום יהיה שייך לשניהם והכותל לאחד מהם כסברת הגמרא לקמן "כי איתרצאי לך במקום אבל לא באבנים".

ו. לפי הצד בגמרא שכל אחד יכול לטעון על האבנים שנפלו בחלקו המוציא מחבירו עליו הראייה, א"כ כל אחד יקבל לפי החלק שנפל בחלקו.

ז. בגמרא לקמן בדף לד: לגבי ספינה שכל אחד טוען שהיא שלו, מבואר דכל דאלימ גבר, א"כ ה"ה בנידון דידן.

ח. לפי הגמרא ב"מ דף לז ורש"י מביאה בדף ב', בדין טלית שכל אחד טוען אני ארגתיה, שיש כאן ודאי אחד שקרן, דיהא מונח עד שיבוא אליהו. א"כ גם אצלנו אם כל אחד טוען אני בניתי את הכותל, אומר הקצות יהא הדין "מונח עד שיבוא אליהו".

אולם במשנתנו מבואר דאם נפל הכותל המקום והאבנים של שניהם.

-
-

הבנת הדברים לאשורם

המשנה בריש בבא מציעא אומרת "שניים אוחזין בטלית, זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה יחלוקו".

אחיזתם כיצד?

איך הם אוחזים בטלית? אפשרות א' אוחזים בכנפות, דהיינו אחיזה שווה. אפשרות ב' כל אחד תופס חצי עד הסוף (חצי מטר אוחז אחד, וחצי אוחז השני). אפשרות ג', שאחוזי התפיסה שונים, וכל אחד יקבל לפי החלק שאותו הוא אוחז.

אחיזת הכותל ג' שיטות- רשב"א, קצות החושן, תוספות.

בסוגיא דידן, כאשר הכותל עומד, האם מישהו אוחז בכותל הזה?

סמיכת קורות יכול להיחשב אחיזה שיש לדון בה באמת, אך במקרה רגיל שאין קורות איך שייך לאחוז?

הסברה הפשוטה אומרת שאף אחד לא אוחז בכותל.

שיטת הרשב"א דחשיב שכל אחד אוחז בחצי, כיוון שהקרקע של כל אחד באופן טבעי מתפשט עד המקום המוגדר, ומכיוון שיש כותל ביניהם הקרקע מתפשטת עד חצי ממקום הכותל לכל אחד מהשותפין.

שיטת קצות החושן המביא את דברי הרמב"ם, המדמה שניים היושבים ליד ערימת חיטים לדין של שניים אוחזין בטלית, דחשיב שכל אחד אוחז בערימה. מבואר שלא צריך נגיעה בידיים, אלא נגיעה ושייכות עצמית בדבר. לפי"ז כשיש כותל בין שתי חצרות דומה הדבר לשניים היושבים ליד ערימה, כיוון דכל אחד מהם שחצירו סמוכה לכותל מראה נגיעה ושייכות לכותל.

שיטת תוספות דחשיב דאינם אוחזים כלל.

-

ליבון השיטות

תחילת הספק- שיטת תוס' והרשב"א

תוספות בסוגיין ד"ה "לפיכך" שואל מדוע במשנתנו לא נאמר הדין של המוציא מחבירו עליו הראייה, כמו במחליף פרה מעוברת בחמור שלא יודעים אם הפרה ילדה לפני הקניין חליפין או אחר כך, דהדין הוא "המוציא מחבירו עליו הראייה". וכן מקשה תוספות מהדין של הבית והעלייה של שניים שנפלו דאמרין התם נמי את הדין של המוציא מחבירו עליו הראייה. בשלמא לגבי המקום א"א לומר דין זה אבל לפחות לגבי האבנים נאמר המע"ה?

מתרץ תוס' דלא דמי סוגיין לסוגיות בבבא מציעא, דבמחליף פרה בחמור וכן בבית והעלייה, לפני החליפין או נפילת הבית היה ידוע בדיוק למי שייך הוולד וכן היה ידוע בדיוק למי שייך הבית ולמי העלייה, כל הספק התחיל כשהם החליפו והיא ילדה, וכן

הבית והעלייה רק לאחר שהבית נפל התחיל ספק, משא"כ בסוגיין הספק התחיל כבר כשהכותל היה קיים עוד לפני התפיסה, ומכיוון שכבר נפסק יחלוקו, התפיסה לא יכולה לשנות את הדין, רק במקרה שעוד לא נפסק יחלוקו ואני בא לדון מה הדין של הממון שתפוס אצל אחד מבעלי הדין אז אני לא יכול לפסוק יחלוקו כי המוציא מחבירו עליו הראייה.

מבואר מדברי התוס' עכ"פ, שהספק מתחיל משעה שהכותל עומד במקומו.

הרשב"א שואל מה הדין לגבי שניים אוחזין בטלית, אם לאחר שבי"ד פסקו יחלוקו, אחד מהם גבר על חבירו ותפס את הטלית? הגמ' בב"מ אומרת דמוציאין מידו. הגמרא אצלינו בדף ד' שואלת על הנאמר במשנה שאם נפל הכותל המקום והאבנים של שניהם, הרי זה דין פשוט? ומתרצת שהכותל נפל ברשות אחד מהם. שואל הרשב"א אם כבר פסקנו יחלוקו בעוד הכותל קיים (כדברי תוס'), איך התפיסה שלו (הנפילה ברשותו, דדמי לתפיסה דהתם) תוכל לשנות את הדין, מאי שנא?

מתרץ הרשב"א שם נפסק הדין יחלוקו כיוון ששניהם תפסו, ולכן לא מועיל אם אחד מהם יתפוס לאחר מכן, משא"כ כאן התפיסה היא לפני שנולד הספק, והספק התחיל לאחר שהכותל נפל ברשותו, לכן היה צד שמספק לא מוציאין מידו.

- [\[מסכת ב"ב פרק א 1\]](#)

Source: <http://bilvavi.net/shiur/007>-גמרא בבבא בתרא עין

Links

[1] <http://bilvavi.net/gemara.bb>